

Володимир Литвин

Чому людина впродовж земного життя стає залежною від певних факторів? У повсякденному житті термін «залежність» асоціюється з людьми, які «підсіли» на наркотики, алкоголь, цигарки... Окрім цього існує ще й залежність комп'ютерна, ігрова, сексуальна та ряд інших. Але що сталося і з людиною, що вона стала рабом цих залежностей?

Відповідь на це питання ми можемо знайти у Святому Письмі, аналізуючи подію гріхопадіння наших прародичів – Адама та Єви. До гріхопадіння наші прабатьки перебували у безперервному спілкуванні з Богом, і нічого їм не бракувало. Однак коли лукавий в образі змія спокусив їх, пропонуючи без особливих зусиль «стати такими, як Бог», вони впали у велику залежність. Так в життя людини ввійшов гріх. Людина після скоєного загубила справжню свободу та впала в залежність. Через входження гріха у наше життя особа стала дуже прив'язаною до цього світу, зокрема його матеріальних благ.

Перебуваючи у стані гріха, людина стає егоїстичною особою, яка закрита на Бога та ближніх, сприймаючи їх безособово. Світ людина розуміє як данність, з якої потрібно користати якомога більше задля досягнення власних цілей. Така людина нехтує всім, що її оточує, аби лише задовольнити власні потреби. З приходом у світ гріха людина не сприймає цей світ та людей як творіння Боже. Любов стає тепер замкненою в особі індивіда, який замість того, щоб випустити її назовні, обдаровуючи нею все живе, любить тільки себе, перетворюючись на самозакоханого «нарциса», і в результаті стає залежним від самого себе. Разом з тим така особа вже не дивиться на свого ближнього як на рівну йому особу з рівними правами, а як на того, хто має йому підпорядкуватися, кого можна якось використати.

На жаль, люди, які повністю погрузили у болоті гріха, рано чи пізно усвідомлюють власну

неміч, адже гріх виснажує їх, навіть якщо й приносить примарне задоволення та щастя. Замість того, щоб щиро покаятися перед Богом, Який завжди чекає кожного з нас з простягнутими руками, такі люди шукають втіхи у зовнішніх середниках. Саме ці середники стають заміною правдивого Бога. Людина вже не бачить себе у цьому світі, адже втратила розуміння сенсу Божого покликання у ньому. Вона намагається пірнути у море ейфорії чи екстазу, щоб хоч якось вгамувати душевну пустоту. Біда в тому, що все це є штучним витвором, дія якого скоро минує, зате наслідки досить плачевні. Наприклад, вживання алкоголю чи наркотиків, дія яких на певний період, впливаючи на нервові центри головного мозку, може створювати підняття настрою, манію величі або незвичайну веселість – ейфорію. Відтак людина відчуває себе «богом» на землі, якій, здавалося б, море по коліна. Але що ми бачимо опісля? – Особу, яка стає звіролюдиною, що ладна навіть знищити свого ближнього, аби тільки отримати чергову дозу. Такі люди руйнують не тільки своє життя, а й життя оточуючих, зокрема своїх рідних, серця яких наповнені журбою при баченні повної деградації своїх близьких.

Існують ще й інші скороминущі фактори, які задовольняють людське его. Як ми казали, людина у стані гріха не бачить свого ближнього очима Божими, а очима, які наповнені пожаданням – ближній бачиться об'єктом її насолоди. Інтимна єдність обох вже не стає моментом благословенної Богом любові, а моментом задоволення окремої особи. Відтак в життя людини входить гріх розпустити, втекти з тенет якого також нелегко, адже за відсутності істинної любові, джерелом якої є Господь Бог, виникає жага любові інстинктивної, тваринної. Так звана сексуальна залежність призводить до негативних наслідків – руйнування життєвих планів, небажаної вагітності, низки венеричних захворювань, торгівлі тілом...

Є й інші види залежностей, до прикладу такі, які прийшли у життя людини зі стрімким розвитком нанотехнологій. Йде мова про формування залежності від гаджетів, комп'ютерних ігор, інтернету. Людина поринає у віртуальний світ, з якого їй вийти вкрай важко. Це все виникає внаслідок незгоди зі світом справжнім, коли особа втікає від нього, бо боїться відповідальності та спілкування з живими людьми, стаючи повністю замкненою у собі. Таким людям важко відкритися на ближнього, бо вони стали духовно збідненими через потужний зріст егоїзму, наростаючими «пігулками» якого є наслідки гріха.

Залежність від грошей, суспільного становища, красивого одягу, від культу власного тіла і т.д. Все це можна перелічувати до безконечності. Але всіх цікавить питання, а як зрестися залежності або ж уникнути входження в неї? – В першу чергу потрібно апелювати до Того, Хто створив тебе досконалим, давши тобі право бути Його образом. Після гріхопадіння ми цей образ у собі притупили, даючи можливість розростися метастазам гріха. І щоб справді відновити впалий образ і зрозуміти своє призначення у цьому світі, нашим завданням є прийти до Бога подібно, як прийшов блудний син до свого батька після довгих поневірянь, а той його радо прийняв (див. Лк 15,11-32). Слід зазначити, що цей крок виходу має бути за нами. Бо Господь кожному з нас дав

свобідний вибір, який проявляється або у сказаному Богові «так», або «ні». Ми вільні істоти, які самі здатні вирішити, який шлях нам обрати. Однак Бог як люблячий Батько розставив нам життєві орієнтири у вигляді заповідей, дотримання яких є беззаперечною умовою нашого успіху. Ці заповіді є своєрідними гальмами, натиснення на педалі яких є уникненням падіння у прірву гріха.

Для того, щоб не впасти в залежність від плодів світу цього, потрібно усвідомити своє призначення в цьому світі. Всі здобутки світу цього, які створені людьми, є з допуску Божого. Від нас вимагається творча ініціатива. Адже в цьому світі все закладено, людині ж просто потрібно з «глини зліпити глечик». Матеріал є в наявності, а людина має надати йому окреслення. І все було б добре, якби не цей успадкований від прародичів стан гріха. Ми творчі здобутки інших використовуємо не за призначенням. Наприклад, наркотичні засоби, які застосовують при нестерпних болях, нічого поганого не становлять для суспільства, якщо їх застосовувати за прямим призначенням; розвиток техніки значно спростив роботу людини у різних сферах діяльності, інтернет дав можливість людям збагатитися цікавою інформацією та познайомитися з людьми інших народів через соціальні мережі. Якщо ми поступатимемо згідно з істинним призначенням цих речей, то не впадатимемо в залежність.

Що ж робити, коли вже потрапив у залежність, а позбутися її вкрай важко? Щоб відповісти на це питання, потрібно спочатку розібратися, як далеко ми зайшли. Адже коли у нас з'явиться бодай би така думка, то це означає, що варто зупинитися вже і негайно. Неважливо, що про нас думають люди, коли кажуть, що ми вже дійшли до останньої «ручки» і становище безнадійне. Завжди є можливість змінити своє життя, хоч би як далеко ми не відійшли від Бога. Він є нашим люблячим Батьком, Який запевняє нас, кажучи: «Бо навіть, як покине тебе рідний батько-мати, Я тебе не покину» (пор. Пс 27,10). І ця обіцянка вселяє нам надію на краще майбутнє. Для цього необхідно щиро покаятися у своєму серці та зробити постанову більше не повертатися до шкідливих звичок, від яких ми стали залежними. «Я Отчого дару змарнував багатство, в блуді виснаживши життя. Дав себе ввести в гріх лукавими помислами, і насолоджувався пристрастями, і тим уподібнився до нерозумних тварин, переступаючи спасительні заповіді», – співається у стихирі третього тижня Великого Посту. Вихід з блуду є можливим через покаєння і навернення у Христі. Нам необхідно стати залежними від Бога, і тоді кожен наш крок буде обдуманим та виваженим, а погляди на життя набудуть не споживацького, а творчого характеру. Тільки у безперервному зв'язку з Богом кожна хвилина нашого життя буде цінуватися нами як можливість росту від образу до подоби Божої. Коли відбуватиметься у нас оцей розвиток, то будь-які обставини нашого життя розглядатимуться у світлі Божого Провидіння, і вже тоді нам не потрібно буде якогось зовнішнього стимулятора, щоб отримати штучне задоволення. Тож поспішімо звільнити наше життя від залежностей гріха, щоб стати гідними наслідниками Царства Божого.

Володимир ЛИТВИН, Небезпека залежностей та спосіб їх подолання // СЛОВО №4 (76),
грудень-лютий 2018-2019